

Палесце... Маё Палесце...
Каго не вайду родныя мясціны? Кожны раз, калі я еду дамоў, са мною робіцца нешта неверагоднае, як бывае такое... Зойдзеш у вагон, расправішся, сядзеш яе вака і... Стукіюць, гамоняць колы на стыках раек, плывуць, як бы развіваюцца з табою гмаі прыгажуня Мінска, а ты ўжо, здаецца, бачыш тут маленькую станицю, што стаіла ў шпі лёсоў і якая нямавала ча- му звешча Мулярачка. Гэта тут я садзіўся на цягнік і ехаў у Мінск, каб паступіць вучыцца... Гэта тут мяне сустракалі заўжды, калі я пры- яздаў на каникулы.

Далей, але неабуднае мінулае. Яно ўсплы- вае да самых драбніц, узрушае душу. Але вост- ты пачынаеш думаць пра блізкіх, знаёмых. Як яны пачулі? Што ў іх новага, цікавага? І ўжо пры- гадваеш свае будучыя сустрэчы...

Калі б ні прыязджаў дамоў, я заўсёды сустра- каюся з Уладзімірам Іосіфавічам Кулаком, стар- шыні тутацкага калгаса. Разумны, увішны гэты мужчына. Некалі ён працаваў сакратаром райна- канкома, меў добрую кватэру ў Петрыкаве, але пасля вераснёўскага Пленума ЦК КПСС сам па- прасіўся ў калгас. Ды ў гэты момант, як той ка- залі, ні кала, ні двара. Патрэбна была вялікая воля і настойлівасць, каб вывесці гаспадарку з прыкры- ў. Уладзімір Іосіфавіч не збываўся жывасцей, не адступіў. Зараз калгас імя Леніна лепшы ў Пет- рыкаўскім раёне.

Уладзімір Іосіфавіч любіць падзяліцца сваімі думкамі, планами на будучае. Разумна і мае- таўна, як журналіста, і абаяўкова, як расказа- теля, пра што не пачуеш у іншым калгасе. Вядо- ма, расказвае не дзеля таго, каб пахваліцца, а так, між іншым.

Мы надоўга засядзелі ў той вечар. Уладзімір Іосіфавіч расказаў, як яны зачынілі другі год са- могомі, якіх дамагліся паспехаў. І тут я заўва- жаю, што і ў Конкавічах, маўляў, цяпер ёсць свой Яраслаў Чых.

— А-а, ты пра Рыгора Сышкоў? — здагадва- еся Уладзімір Іосіфавіч. — Малявіна, добра пра- цюе... Старшыня паглядзеў мне ў вочы і дадаў: — А вядома, як ён трапіў на ферму?

Я пачаўшы пачынаю...
— Цікава гісторыя...
— Шумавала ўзбуджаная талымі водамі Пры- п'яці, шыбкая хваля на берагі. Той, процілеглы, яна заўсёды спрэс залівае. А гэты, ад вёскі, не

адольвала. Ён цягнуўся вострай наспай, баронічы- пасея ад паводкі. Але людзі ўсё ж баяліся за- раку, не давяралі ёй. Як толькі надыходзіла аяс- на, і снег тысячамі рукамі імінуўся ў Прып'яць, з яе не спускалі воч. Бяды можна чакаць кожную хвіліну.

Уладзімір Іосіфавіч амаў кожны дзень навед- ваўся да ракі. Ён крочыў паўз старшчу, што па- дыходзіла да самай вёскі, потым зварочаў улева і браўся на дубі — малады, але дужыя друшч лі Прып'яці. Пераканаўшыся, што рака пакуль не пагражае нічым, ён шобавяў у вёску, але з дру- гога боку, адтуль, дзе за апошнія гады выра- сылі жыўляладоўчы гарады. Там і круглы каро- нік, і тытаня сярнічнік, і палатнік новенькі. Усе будынік ставіліся пры Уладзіміру Іосіфавічу, а глядзеў ён наперад, рабіў усе з перспектывай. Та- му і цяпер, калі жыўляе стала значна больш, ці адно памяшканне не патрабуе перабудавання. Вось толькі сярнічнік крыху пададазілі. І ўсё па- лягае таго, як сюды, на Палесце, дайшла чутка пра новы гравуны метад утрымання сінвей. Паламалі клеткі, зрабілі ласы ў сценах — і жыўляны адчу- лі сябе куды лепш.

Аднойчы, калі старшыня вяртаўся з такога а- ходу, ён зазірнуў на фермы. Падыйшоў да чыро- нага кутка, дзе звычайна збіраюцца жыўляладоў, а там нейкі шум. Прислухаўся. Нічога не зразу- меў. Чуюцца адно: спрычкі дабучат.

Адночы дзверы, пераступіў парог. На яго, здо- лавалася, ніхто не звяртаў увагі. Але раптам Люба Несіярчук ляннула па стале даляноў:

— Ціха. Старшыня нам усе растлумачыць. Усе павярнуліся. Уладзімір Іосіфавіч пры- таўся, сеў на эдзік.

— У чым справа? — звярнуўся да жыўляла- даў.

— Кажы, Люба, — пачулася некалькі гала- соў.

— Мы вост тут спрычаеся і не ведаем, чыя праўда, — яна перадачыла, быццам стала, і працягвала: — А ўсё вост з-за чаго. Мы выра- шым змагацца... ну за калектыв камуністай прэцы. Дык адны кажуць, што гэта абаяўка ла- залі, а старыя тут, маўляў, ні прачыны. А і Люба Грабоў сапраўды. Мы гаворым: «Не, гэта а- баяўка, усе мы жыём у Савецкай краіне, робім адну справу». Так, Уладзімір Іосіфавіч

— А цітка Настасся смеяцца, — абараняла сваю пазіцыю Вольга Канапцкая, — гаворыць,

(Заканчэнне на 4-й стар.)

што яна старая ўжо, што ў яе дзяцей поўна ха- та. А тут кажуць вучыцца ўсім тэба... Дзе ён ужо да той навуцы?

Не паспела Вольга скончыць, як у пакой зноў успыхнула спрычка. Адны даказвалі сваё, другія ніяк не згаджаліся. Уладзімір Іосіфавіч слухаў і маўчаў, мо' чакаў, пакуль тыя сунімуцца. Жывё- ладоў быццам забывалі пра старшыню, пра тое, што прасілі ў яго парад. Уладзімір Іосіфавіч сам не спяшаўся ўмешвацца ў гутарку. Ён думаў сабе: ніякай паспрачаюцца, у спрычкі заўсёды высвет- ляцца іспіна. Але вост Люба Несіярчук зноў перапынула: — Хопіць! Як скажа старшыня, так і будзе!

— Кажыце, Уладзімір Іосіфавіч, — прасілі астатнія.

Старшыня устаў, палышоў да жыўляладоў. У яго паглядзе некая задуманасць, таямнічасць. Такім ён бывае заўсёды, калі ад чымсьці сур'ёзна думае. Але што ўсё ж скажа старшыня? Чыю падтрымае пазіцыю?

— Я вельмі рады, таварышы, за вост, — пачаў ён. — Змагацца за такое права — вялікі ганар. Але вост вы спрычаеся: каму ўключалася ў гэ- тае спарыштва, а каму не? На мой погляд, ней- кую рацыю Вольга Канапцкая ўсё ж мае.

Прыхільнікі Вольгі пераглынуліся і, як можна было меркаваць па іх твары, ганарыліся ўжо сваёй перамогай. Але дарэмна. Уладзімір Іосіфа- віч працягваў даляць:

— Толькі доказ Вольгі не зусім канкрэтны, ён мае другі бок. А выспрычкі адна на сам Яшко Валома, яна старая жанчына, ёй некалі хадзіць у вярочную школу ці вучыцца ў тэхнікуме. Але скажыце, цітка Настасся, вы згадзіліся б навед- ваць школу ці курсы перадавога вопіту? Такую вучэбу можна наладзіць тут на ферме.

Цітка Настасся трапіла ў цэнтр увагі. Яна заса- ромелася, апусціла вочы.

— Чаму ж не згадзіцца? З ахвотай...

— Вост бачыце, — рабіў заключэнне старш- ня, — Настасся Яшко сама адказала на вашу пытанне. А Людзе Грабоў, напрыклад, варта па- ступіць у тэхнікум, — яна ж скончыла дзесяці- годку.

— Уладзімір Іосіфавіч, — перабіла Несіярчук, — Люба ўжо ралася са мною. Яна думае ў Калінін- ські заветарынарны тэхнікум паступаць. На за- вочнае аддзяленне.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

У час Тэдня беларускага выяўленчага мастацтва ў Мінску было адкрыта многа выставак, на якіх экспанаваліся лепшыя творы беларускіх мастакоў.
П. КРОХАЛЕВ, «Ветраны дзень».

А ЗЕЦЯМ — ЦІКАВУЮ КНИГУ

3 КРЫНІЦ НАРОДНАЙ МУДРАСЦІ

У зборніку Ніла Гілевіча «Сіні домік, сіні дом...» загалі, напісаныя вершы. Пэст ап- рашаваў матэрыялы вусна-па- трынай творчасці і адрававаў іх дзесяці.

Задачка цікавая і карыс- ная тым, што вучыць лагі- ка і напружана мысліць. Да- вольна ўважліва ўсё «за» і «супраць», каб раскрыць змест сваёскалівага пытання, у якім усюсна названы прадмет або з'ява прыроды. Задачка не проста называе, а выдзяляе са- мыя характэрныя рысы, па- якіх тэба адгадваць прад- мет ці з'яву.

Возьмем такую народную за- дачку: «Ані шпунта, ані дна — побач бочыка відаць. Тут выдзі- лена некалькі аднаў таго, што тэба назваць. Пэралічым іх: бо- чыка без шпунта (затычкі), без дна, а ў ёй «віно». І калі ўсе адзнакі ўлічым, то можна беспа- мыслова адгадаць. На самай справе — што за бочыка такая?»

А гэта якая.

Ніла Гілевіч у лепшых сваіх апрацоўках загадак заўважае гэ- ты самы асвоўны адзнакі, на падставе якіх можна меркаваць аб прадмете загадкі.

Прыкладом некалькі прыкла- даў:

Чыроная селіца,
Каменнае сэрца,
Вінае на смак.
А вавеша як?

Цёмна-сіняя рогожка,
Скрозь усёяна гарошам,
Руды Марка разануў дэда касой.
Вада між кувін зрабілася чыроная ад крыві. З таго часу чыро- і пачалі называць Чыронай.

Апавяданне напісана скупымі словамі, сісёла. У ім усё стаіць на сваім месцы. Вялікая напалу да- стэяе пэсьменнік тым, што апавя- дае падасця праз ўспрымання маля халопца, які гледзіць на свет чыстымі дзіцымі вачыма. І перад ім дэда малое такую страш- ную жарыцу даўнага мінулага.

Пэсьменнік праз адзіны выпа- дак здолеў тымпавалі цяжкае жыццё сялян у мінулае, узяў факт да мастацкага абавульнення. Апавяданне пакідае добрае ўра- жэнне.

Неглы не парадвацца прачы- таўшы апавяданне «Белалобая». Яно ад пачатку да канца светлае, яркае, радаснае. У аснову апавя- дання пакладзена вялікая тема — пазнанне халопцам навакольнага свету, жыцця. І ўсё гэта падасця не праз мудрагестыя, ускладне- ныя дэталі, а проста, натуральна. Апавяданне «Падарэныя рэчкі» назва якая носіць зборнік, напі- сана на тэму Вялікай Айчыннай вайны і разгортаецца ў дэтэ- к-

Пэраважаны.
На пасту стаяць браты,
Дзень і ноч не спыняюць.
Каб не мог ні ён, ні ты, каб не
У царстве іх нашкодзіць.

Пачатак загадкі наводзіць на думку, нібы гаворка ідзе пра сноп або мятлу, потым жа тэба дум- ка адпадае. Але скажыце, што гэта плот, — таксама цяжка. Апошняя два радкі не выратуваць, тым

больш слова «нашкодзіць».
Неглы не зрабіць парок пасту і за нехатарыя коўняў атэжкі Вілаш, у кніжцы для дзяцей не варта шырока карыстацца слова- мі «мо», «дзіця», «ну ёй», «бы гэ- та і тэба», «не іспі». Яны не робяць мову больш даступнай і зразумелай, тым больш у кніж- ках, якая адрававана дашкольні- кам.

Яў. РАПАНОВІЧ.

ДРОБЯЗИ ПСУЮЦЬ У РАЖАННЕ

Іван Шуцько піша для дзяцей. У свет ужо выйшлі яго тры кніж- кі, якія падкупляць сваёй шчы- расцю, непазасаданасцю. Іх пры- яздаў сустрэлі юныя і дарослыя чыта- тэ.

І вост перад намі чапавэртая кніжыка Івана Шуцько — «Дэда- ва рэлікія», у якой змешчана шэсьць апавяданняў. Лепшыя з іх — «Чыроная рэчка». Сюжэт апавя- дання вельмі прасты. Ліксьсё дэда прачуе вартуныком на лузе. Ён бярэ з сабой унука, расказвае, чаму так ці інакш на- зываюцца мясціны або ўрочышча. Халопчыка зацікавіла назва Чыро- нае рэчкі. Дэда расказвае. Даўней кляў ён ўсё аска былі падзелены тымкамі. Кожны пільнаваў сваю. А вост вядоўчы Ліксьсё прадэс- таў на сваім участку Рудого Марку. Кінуўся да яго, каб не даць касіць, ды загрыў у багне. Руды Марка разануў дэда касой. Вада між кувін зрабілася чыроная ад крыві. З таго часу чыро- і пачалі называць Чыронай.

Апавяданне напісана скупымі словамі, сісёла. У ім усё стаіць на сваім месцы. Вялікая напалу да- стэяе пэсьменнік тым, што апавя- дае падасця праз ўспрымання маля халопца, які гледзіць на свет чыстымі дзіцымі вачыма. І перад ім дэда малое такую страш- ную жарыцу даўнага мінулага.

Пэсьменнік праз адзіны выпа- дак здолеў тымпавалі цяжкае жыццё сялян у мінулае, узяў факт да мастацкага абавульнення. Апавяданне пакідае добрае ўра- жэнне.

Неглы не парадвацца прачы- таўшы апавяданне «Белалобая». Яно ад пачатку да канца светлае, яркае, радаснае. У аснову апавя- дання пакладзена вялікая тема — пазнанне халопцам навакольнага свету, жыцця. І ўсё гэта падасця не праз мудрагестыя, ускладне- ныя дэталі, а проста, натуральна. Апавяданне «Падарэныя рэчкі» назва якая носіць зборнік, напі- сана на тэму Вялікай Айчыннай вайны і разгортаецца ў дэтэ- к-

тэным плане. Гэта наогула асаб- лівае аўтура, які стараецца ў творах зрабіць некалькі сюжэтных паварот, ускладняць, заблітвае па- дэ. Усё гэта ідзе не ў карысць аўтура. Так, апавяданне «Сын» з гэтай прычыны непрацуе ў ду- ховнасаве. Сюжэт яго наступ- ны. Артылерыст вяртаецца з фрон- та дамоў. Сябра-токар напісаў, што за яго калішнім станком пра- цюе «жывы падлетак». І як вер- нецца артылерыст на завод, дык выявіла яго халопца на спаборні- таву. Артылерыст — дома. Ідзе на завод. «Жывы халопчык» аказ- ваецца яго сынам. «Токар стаў і часта-чае моргае вейкамі».

Чытаў моргае — гэта вядома толькі аўтуру. З апавядання выні- кае: токар не ведаў, што «жывы халопчык» — сын артылерыста. Факт аўсім непрыдададобы. Чарговы сюжэтычю дэда рабіўся, вядо- ма, для таго, каб заінтэраваць чы- тача. Атрамаляса ж—адваротнае.

Сюжэтычю мудрагестыячю гра- шыць і твор «Саша едзе ў апа- чычак». Непераканана дэдазена і вырвана аўтарскага думка ў апавяданні «Салавей». Наўна гу- таваць у «Дэдавай рэлікія» тое месца, дзе расказана, як халоп- чык не хавоў дэда свай аўлаў парэзаным для правядзення важ- ной апэрацыі да таго часу, пакуль яны не згадзіліся ўзяць яго з са- бой.

Многа ў кніжцы стылістычных хібаў. «Дні праз два мінулі на- рэшце граніцу». Нельга стаіць по- бач: «Я ж ужо», «адсталла ад статка».

У дэталі аўтар часта бывае непаскладным. Напрыклад, у па- чатку апавядання «Белалобая» ён павядае, што карова была не перабрабаваная — селі ўсё, што ні даўчы. На другой старонцы аў- тар прычыні сам сабе, свідраежа, што карова пасівалася асобна і «выбіраў лепшую траву».

Усё гэта псуе ўражэнне ад уа- гуле цікавай кніжкі.

С. ХАЛМАГОРСКІ.

Не высечаш сякерай

ГЛЫБАКАДУМНАЯ ЗАУВАГА

«Вельмі добра, што даследчык не толькі перапісвае творы поль- ськіх пэсьменнікаў, перакладае Іаніа Кулапа, чытае іх на шматлікіх прыкладах паказвае яго пераклад- чыцкае майстэрства...»

(З рэцэнзіі М. Базарвіча «Вратыя дружба літаратуры» на кнігу С. Александровіча «Староні бранныя дружба» «Маласе» № 3, 1961 г.).

ПЫТАННІ СУМЯВАЮЦА

«У веруочых унікае многа пытаньняў, якія выказваюць свае сумненні ў правільнасці ралгі- ных догм».

(«Навукова-агэітычэскія ве- ды — у масы». Рэспублікан- ські метадічны кабінет куль- турна-агэітычэскай работы. Мінск 1959).

КЛОД ВЫРАТАВАЎ РОТ

«Вост растыянулі белозубыя рты, но тут іх астанавіў стротый вгляд Клода».

(Л. Пронька «Источник красоты» Мінск. 1960. Стр. 43)

Выла наладжана ў музеі і сустрэ- ца з навуковымі падарэньнямі школы № 65. Вучні падрыхтавалі літа- ратуры маітаж аб мянці і дэяна- сці Іаніа Кулапа, чытаюць іх, а- та, інаваўчы Іосіфавіч Іосіфавіч апавяданне Іаніа Кулапа «В. рана на Іаніа» ў музычным афармленні. Пэрад вучнямі высту- піў пэат М. Аўрамчык, які прачы- таў вершы, прысвечаныя Іаніу Ку- лапу. З успамінамі ад першай сустрэчы з пэатам выступіў вучо- ны сакратар музея, крэтэк А. Бе- аў. У канцы вечара музей пера- даў падарэньня школе падарэньні- аўтэстыку аб мянці і творчасці Іаніа Кулапа, альбом аб пэаце, кнігі Іаніа Кулапа.

Шанавы вечары сустрэч маста- коў і пэсьменнікаў, кампэлітэраў з рабочымі, студэнтамі, вучнямі на- ладжанае амаў кожны месяц. Супрацоўнікі музея разгартулі падарэньня да юбілею Іаніа Ку- лапа. 8 ліпеня 1962 г. сповідаўся 80 год з дня нараджэння вялікага беларускага пэата. Раскатуна да гэтай даты зборнік аб пэаце, ка- лароны буклет, паштоўні Іаніа Кулапа з мастацтвам, «Дэда іна- па музею», разварны альбом і іншыя матэрыялы.

Н. ЗВОНАК.

ДУХОУНАЕ БАГАЦЦЕ ТРЭБА ЗАДАБЫВАЦЬ

У беларускіх школьнікаў кан- таеца поўна напружання і кло- патав навукальны год. Ва ўсёх дзяцей яшчэ на вухах імя перша- го савецкага касманэўта Юрыя Гагарына. Усе халопчы- хохуць быць такіх ж смелымі і адважымі, як ён, чыго ўсё не па- дэць, быць добрым спартсменам і любіць жыць і пэсню гэтак жа, як і ён. Наша падрастаючае па- каленне — незвычайнае і па-свой- му рамантычнае, яно захапляецца навукай, спортам і мастацтвам.

Міне наўдана дэдазена быць на сваяе «музычнай аясны» ў школе № 26 г. Мінска. Гэта быў незвычайны дзень. Пад гукі марша вучні кожнага класа заходзілі за ўпрыгожаную школьную залу і займалі аддзеленыя месцы. Яны былі раласна ўсхваляваныя.

Пасля шпіннавання з «музыч- нымі святамі агульнашкольнае хор выкінаў «Пэаку аб Леніне» Ту- лікава, «Марш камуністичных брыгад» Ноўікава, «Пінерскія ступенькі» Рэвельва. Даўно не даводзілася міе чыч такога до- брага сваяня. Ніводнага абаява- вага твару, ніводнага пустога по- зірку. Мінства дзяцей адзіным дыханнем, з незвычайным на- ханнем выкіналі першую ча- стку музычнай праграмы. Пэся пацаўе канцэрт, аясны і разна- стайны.

З размовы з дырэктарам шко- лы А. Бандарэнкам высветлілася, што музычным выхаваннем тут наадэцца вялікае значэнне. Вучні вельмі любяць урокі спэваў і му- зыкі. Яны з цікавасцю слухалі гутаркі студэнта музычнага вучы- лішча М. Жукавічака аб твор- часці кампэлітэраў Чаўкоўскага, Гілінькі, лекцыю «Музыка ў жыцці Ул. І. Леніна». Спадавалася школьнікам і лекцыя І. Ніснечіа аб беларускіх музыках.

Кругаглед нашых маленёчкіх грамадзян усё больш пашырае- ца, растуць іх культурныя за- пабрававаны. Пэпавалачца ко- льясць жаданых зяміацца ў му- зычна-адукацыйных гуртках студэнтаў, у харавах, інструмен- тальных самадэячых калектывах. Школьнікі з зацікаўленнем хадзіць- цпер не толькі ў кіно, але і на канцэрты сімфанічнай музыкі, з ахвотай наведваюць оперны спектаклі.

Сякія-такія пэспы ў музычным выхаванні дзяцей і канцэрт рэ- спублікі дасягнуць. Але гэтага па- куль мала. Нам тэба ў карані перабудоваць усю музычна-вы- хавуючаю работу ў агульнааду- кацыйнай школе і перш за ўсё вы- рашыць пытанне аб калірах вы- кладчыкаў спэваў. Па сутнасці ў нас амаў пэма кваліфікацыі музычных пэдагагаў. У Мінску напрыклад, сапраўднымі спеці- алістамі, якія вядуць урок спэваў і хараваў гурткі, з'яўляюцца М. Хаўлянянц (49-я школа), Д. Гольдберг (41-я сярэдняя шко- ла), М. Разоўская (15-я сярэдняя школа). З выкладаннем спэваў у іхніх школах горада, хоць там і ёсць вучыльчыні, на жал, спра- ва горшая. Часам пэдагаг, замест развучання пэсень з вучнямі, аяміацца вывучэннем тэартыч- ных раздэлаў, прычым робіць гэта нудна і сумна.

Тых настатнічых спэваў, якіх вы- пускаяюць музычна-пэдагагічныя вучыльчыны рэспублікі, пэма не хапае. Апроч таго, і аясны пэ- рэаўтэжкі маладзых спецыялістаў іхны пакідае жалым мала леп- шым. Дэдазівалася назіраць, як некаторыя выпускнікі музычна- пэдагагічных і музычных вучы- лішчаў праўляюцца у працы та- кую інклембасію і безалапажы- насць, што даўно дэсця, як ім удалося скончыць спецыяльную навукальную ўстанову.

Тэба значна павысціць патра- баванні да абітурыентаў на ўступных экзаменах. Нельга мі- рыцца з такім становішчам, калі

А што пры гэтым атрымліваецца, не цяжка сабе ўявіць.

Так, у нас у ансамблі быў вы- паддак, калі прыняты ў хор хлоп- чык на маё пытанне, што ён можа спэваць, адказаў: «Я вострелі дэушкуню...» А адна вучаніца тэ- цага класа, калі яе праслухоўва- лі, не магла нічога ініага выка- няць, апроч пэсні «Нажамей по- скорее сваяняе». Усё гэта пры- кладны дэянаца аэстэтычнага вы- хавання нашых школьнікаў.

Бацькі не павіны спадзявацца толькі на тое, што іх сыны ці дачку выхавалі настатніч, тэба і самі прыкладзі да гэтай рукі і паклаціцца пра выхаванне ў сваіх дзяцей сапраўднага маста- кага густу.

А як жа абстаць справы з дзіцым пэсённым рэспэртарам? Новых пэсень аб дэячых і для дзяцей беларускіх кампэлітэраў пішуць яшчэ мала. А тое, што яны стварылі, доўгі час знахо- дзіцца ў рукапісах у Міністэрстве культуры БССР.

Некв за ішч год Дэяжэіаўнае аывалештва БССР па ініцыятыве Саюза кампэлітэраў нарэшце вы- даў зборнік «Пэсні пінераў», які з'явіўся добрай падмогай для выкладчыкаў спэваў як гарадскіх, так і вясковых школ. Але гэта ўжо справа мінулага. За апошні- чы з'явілася некалькі новых пэ- сень беларускіх кампэлітэраў для дзяцей, якіх таксама варта бы- ла выдасць асобным зборнікам. Саюз кампэлітэраў БССР павінен быць вядавяць увагу стварэнню і выданню новых дзіцых пэсень. Шчыра кажуць, тэматыка моіах з іх пэснь вельмі аўзкая, ды і жарвава разнастайнасць іх не нельмі вызначаецца. Хацелася б, каб гэты былі пэсні, не падабныя адна на адну, які блізкія. У нас амаў няма пэсень пра пінераў—героў Вялікай Айчыннай вайны, мала добрых лірычных твораў. Няма ў нас залорных пінерскіх аўлаў і жартоўных пэсень. А яны ж павіны быць!

Маладое пакаленне Савецкай краіны расце ў чысцінае час. Яно вельмі любіць сваю Радзіму, сваю родную зямлю, сваіх тэраў. На- шы дзеці хохуць успрымаць тэрач- нае нашча ў шчоўных пэснях, і на- шна абаяваць дэсці. Іх такія пэ- сні, якіх насасей гуцьчы магчымасць, жыццяраласця пінер- ская

НА В Ы Ш Ы Н Ю

(Закачоніе. Пачатак на 2-й стар.)

— Вельмі добра. Мэ ёй воплусь далі, прызначым стыпендыю на час сесіі. — Старшыня зірыў на дзяўчыну. Яе твар быў радысны, аж сьвісьціў усмешкай.

Вестка аб рашэнні жыўлёваду першай комплекснай бригады ўключыцца ў спадарніцтва за званне калектыву камуністычнай працы ўматан абляцела ўсю вёску. Вечарам у калгаснай канторцы мужчыны распявалі старшыню, як гэта ўсё атрымалася. Рыгор Сыцько сядзеў збоку і некалькіх хвілін усміхаўся. Уладзімір Іосіфавіч заўважыў гэта і выбраўшы момант, спытаў:

— Што, Рыгор Васільевіч, усміхаецеся?
— Аг, — махнуў рукою калгаснік. — Проста так.

А калі старшыня выйшаў, хвіла ўсміхнуўся і сказаў:

— Ажно смешна. Выдумляюць там усялякае і пішуць ужо, крычэць па радыё. А толку? Ніякага Гаворка адна.

— Э, стары, — запярэчыў хтосьці з хлопцаў, — не тое гаворыць. Такіх людзей называюць разведчыкамі будучыні. Разумееш?

— Разведчыкі будучыні... — перадаўшы Сыцько. — А якія разведчыкі з нашых баб? Каровам хвацкі круціць, от і ўсё.

Мужчыны зараталі.

— Праўду кажу, — працягваў Сыцько, — нічога не выйде з гэтага. Бабы былі бабамі і застаюцца ім.

— Пахвем — пабачым, — адказаў той жа хлапец голас.

З таго дня Рыгор Сыцько стаў больш уважлівым да жыўлёваду. Яго хата была перададзена ад фермы. І ён кожны дзень назіраў, як дзяўчкі ішлі на работу ці вярталіся дамоў. Выйдзе на двор, прыкінецца да плоту і ўсміхаецца сам сабе. Так, без дзяўчак прычына, прыдзе нешта смешнае ў гаворку і талды не стрыміцца. Дзяўчаты звычайна ішлі групай, гамонячы, смеючыся. Настасся Ячкова і талды не паспывала за імі, ці была занята іншымі думкамі — шыбавала на некалькі крокаў заду. І гэта ўжо смяшала Рыгора Сыцько. «Бы той хвост цягчыся, — разважаў ён, — Хм! Разведчыца мне... Сядзець ба такія разведчыца на печы».

На работе Рыгор Васільевіч іны раз збіраў да сабе сякашчых і, як умеў, расказваў розныя жарты пра жыўлёваду. Праўда, аб іх работе ён нічога дрыгнае не гаварыў. Усе яны працавалі, як мае быць, але калгаснікі карцелі прычынацца да іх, уцікнуць нечым.

І вось аднойчы, калі дзяўчаты, вясёлыя, бадзёрыя, вярталіся з фермы, іх спыніў Рыгор Сыцько.

— Ну, даражнічкі, дазвольце на вас паглядзець.

Ён доўга назіраў на дзяўчат, быццам хацеў угледзець у іх нешта асаблівае, адметнае.

— А вы, дзячэ, такія ж самыя і ніякія там не камуністкі...

Вострая на язык Люба Несічэўка не засталася ў даўгу. Яна палыхала да калгасніка і, крута-круціўшы на абодзях, заўважыла:

— У вас, дзядашка Рыгор, адсталяе погляд. На абочыне вы стаіце, а мы вась па шырокай дарозе ідзем.

Сыцько хацеў запярэчыць, але на паспёў нічога сказаць — перабіла Настасся Ячкова:

— Не круці стары. Праўду Люба сказала. Чым ты калі вызначыўся? Хіба балбатней...

І яны пайшлі. А Сыцько стаў на вуліцы і назіраў іх.

раў, як яны аддзяліліся. Затым пачаў чухаць патыліцу.

— От зачэпіў... Гэта ж трэба так сказаць: на абочыне...

Рыгор Васільевіч усё больш задумваўся над словамі камсамолкі. Толькі не, не апошні ён чалавек у калгасе. Праўда, як і ўсе. Праўда, яго не хваліць на пасаджэннях праўлення, на агульных сходках. Хіба толькі... Рыгор Васільевіч прыгадаў, як аднойчы старшыня калгаса прасіў яго пайсці на ферму, а ён адмовіўся. «На абочыне вы стаіце», — па-ранейшаму гучалі ў вухах Любыны словы.

— А можа яна і праўду кажа? — уголас прамовіў Сыцько і пайшоў дахаты.

Праз колькі дзён у калгасе адбыўся сход. На ім гаварылася, як узнімаць далей гаспадарку, якія вызначыць рубяжы ў жыўлёваду. Дакладнаў старшыня калгаса. Ён, як і заўжды, адзначаў спачатку поспехі, а потым веў гаворку пра нявыкарыстаныя рэсурсы. Людзі слухалі яго ўважліва, той-сёй аголаі ківалі галавой.

— Рэзэрваў у нас, таварышы, шмат многа, — запярэчыў Уладзімір Іосіфавіч. — І асабліва ў жыўлёваду. Вось падумаеце. Групае ўтрыманне свінней мы ўвайлі ў сябе. Так. Але паглядзіце, колькі ў нас на свінняферме працуе цяпер людзей? Тры чалавекі, як і раней.

— У газетках вунь пішуць, што ў іных гаспадарках адзін чалавек даглядае па 500 і больш свінней. А ў нас? — кінуў хтосьці ад парог.

— Правільна, — падтрымаў старшыня. — З гэтым кельга мірыцца. Групае ўтрыманне свінней азначае павышэнне прадукцыйнасці працы. А ў нас чамусьці ўсё ідзе па-старому. Як працавалі на адкорме тры чалавекі, так і цяпер яны даглядаюць свінней? Ну, і ці ёсць у гэтым патрэба? Не, вядома. І ўсё вась з-за чаго...

Тут Уладзімір Іосіфавіч сумееў. Было няёмка прызнаць, што ў калгасе няма смельчак людзей, хто б зваўся адзін за гол адкрыць тысячы свінней. Толькі звычайна пра гэта, значыць, пакінуў усё па-старому, як было раней. А гэтага Уладзімір Іосіфавіч не хацеў: калі ўвайлі групае ўтрыманне свінней, значыць трэба мець ад яго выгаду. І старшыня казаў далей:

— От як выходзіць... Стварам умовы для лепшай працы, а ў калгасе няма смельчак, які б узяўся адкрыць тысячы свінней.

У клубе загаманілі — шмат насцярожана. Уладзімір Іосіфавіч пачаў крэху, а потым зноў працягваў:

— Дык што, мо' сапраўды няма такога смельчачка? А можа ўсё ж вазможна хто?

Старшыня кажаў, што тут, нарэшце, узнімецца хто-небудзь са свіняркаў і перад усім сходам дасць згоду. Ды дарма. Ён стаў назіраць у залу і дзівіўся. Людзі апускалі галовы, пераставалі шпаліцца. «Вячэрня».

— От мне шчы... Уладзімір Іосіфавіч хацеў зноў запэўніцца, але ў гэты момант пачуў шортат адсутняў даўкі. Ён глянуў у той бок і дзівіўся. Устаў Рыгор Сыцько. «Ізбаві, хоча пайсці са сходу, — мысланула думка. — Бач, што надумаў! Калі няма ахвотнікаў, дык навошта прымушаць людзей?».

Старшыня хацеў быў сказаць пра гэта ўголас, але Рыгор Сыцько параспёў слова.

— Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Мне дазвольце... свінней адкормліваць, — ясна пачаў ён, паўна, ад хвалання. — Праўду кажу... А то чаго ж бачыцца? Калі іныя адкормліваюць па тысячы, дык чым мы горшыя? Няпраўда, здолею... Не лямкам шыты...

Людзей быццам хто пацягнуў за языкі. Яны нахіляліся адзін да аднаго, аб чымсьці гаварылі, спрачаліся. Уладзімір Іосіфавіч хацеў перачкаць гэты вярхал, каб выказаць удзячнасць Рыгору, пажадаў яму поспеху. Але людзей нехта было суніць. Аб чым яны гаманілі, старшыня не мог зразумець, і сеў на сваё месца.

За новую справу Рыгор Сыцько ўзяўся гарача, а душою. Яму не хацелася, каб пра яго хто-небудзь гаварыў благае. Ды і тое, што побач працавалі дзяўчаты-дзяркі, перад якімі ён не хацеў выглядаць бездапаможным, вымушала Сыцько рабіць усё з запалам. Рыгор Васільевіч раней за ўсіх з'яўляўся на ферму, рыхтаваў кармы, старанна даглядаў жывёлу. Праўда, у першы дні не ўсё ў яго ладзілася, і талды ён прасіў дапамогі і парадзі ў калгаснага заступніка. Штодзень яго наведваў і сам старшыня. Уладзімір Іосіфавіч шматлікіх справай, падбадзёрваў Рыгора. І калгаснікі імкнуліся працаваць усё лепш і лепш.

У чыровым кутку пры сустрэчах з дзяўчкамі і іншымі работнікамі фермы Рыгор Васільевіч трымаў некалькі асобна, мала гаварыў з імі. Мо' таму, што было няёмка за тую кнігу. Але і Люба Несічэўка ў гэты астанні дзятчаты нават і не думалі прыгадаць той выпадак. Ведалі, калгаснік зразумёў сваю памылку, ды і паводзіны яго гаварылі пра гэта.

Цяпер Рыгор Васільевіч больш уважліва прыглядаўся да тых, хто ўключыўся ў спадарніцтва за званне калектыву камуністычнай працы. Праз колькі дзён ён сам пачаў наведваць гурток па вывучэнню перадавога вопыту. І вась аднойчы, калі яны вярталіся пасля заняткаў дамоў, Люба Несічэўка спытала:

— Дзядашка Рыгор, мо' і вы падасіце заяву?.. У нас усе змагаюцца за званне калектыву камуністычнай працы.

Рыгор Васільевіч маўчаў, а Люба ўсё не хацела адступіць:

— Дык як, га? — А потым абыхавала дадала. — Тым часам галізіце самі...

Неяк Рыгор Васільевіч усё больш пачаў задумвацца над тым, як ён быць. Выходзіла, што скард усяго калектыву ён некалькі адшчэпіў. А чаму так выходзіць? З-за сваіх перакананняў? Дык раней Сыцько глядзеў на ўсё інакшым вачыням.

А чаму? Неяк Рыгор Васільевіч заішоў у чыровы куток, а там шум, гаман. Прислухаўся. Дзяўчаты збіраліся ісці да Настасі Ячкова паматчы той па гаспадарцы. Вядома, ёй было цяжкавата ўпраўляцца і дома і на ферме. «Малайчы, правільныя робіцца», — хваляў у думках Сыцько дзяўчат.

А як яму быць? Вяртацца дамоў ці разам з імі пайсці да Ячкова? Рыгор Васільевіч атаваўся. А калі жыўлёваду рушыць з чыровага кутка, ён крыху пастаў ішчы, а потым рашуча расчэпіў дзверы...

Назаўтра Рыгор Васільевіч прынёс заяву. Ён прасіў таварышаў па работе лічыць і яго членам калектыву, які змагаецца за права звацца камуністычным.

Плэскаючы хвалі на прыліцы. Я гляджу на раку, на родную вёску, і мне робіцца сумна: час развітвацца са сваякімі, знаёмымі. А ці лёгка гэта бывае? Асабліва, калі пачуць радасныя навіны, калі бачыш ва ўчынках людзей зайзросны прыклады.

Цудоўныя людзі цяпер на Палесці. Можна та-нарыцца імі!

В. ЧЫМІРКА.

Аб гэтым стала вядома ў Літ-вінавіцкай школе, дзе вучыліся дзяўчаты. Але ніхто з ёй не пагутарыў па шчырасці, не падарыў дабрае слова ці парад. Больш таго, завуц школы і. Якуш намі-хаўся ў прысутнасці вучняў.

— Вось «вучышчэ» ў Напрэнка. Закончыў школу і прымацаваўся да чаркі.

Дзяўчынне перадалі гэтыя балючыя казачкі. Яна не раз імкнулася пагутарыць з былым сваім настаўнікам. Аднак пры сустрэчх ён перастаў нават адказваць на пытанні. Ад усяго гэтага крывіда і горка рабілася ёй на сэрцы. І яна зноў і зноў адверала кі кітамы ў царкву.

З Напрэнкі я сустрэўся ў канцылыры Руднінскага сельпо. Сюды я надалаў прынялі на работу. Расказваючы аб сваім жыцці, дзяўчына ўвесь час збірае ў ражок хусціні буйнага сьлёзу. А ўсё магло б быць інакш, каб да яе чула паставіліся, падзілілі яе го-ра, падтрымалі настаўнікі, камсамолцы, знаёмыя, суседзі. Алі не апынулася б у руках царкоўнікаў?

Чалавек жыў адзін раз. І жыццё яго павінен быў напоўнена сапраўдным сардэчнем, каб на кожным кроку ён адчуваў ілізную роднасць з Камуністычнай партыяй, з міліёнамі будучайшай новага грамадства. Аднак, пры развіцці людзі збіваюцца з дарогі, губляюць арыенціроўку ў жыцці. І тут кожны з нас павінен рашуча сказаць:

— Дай руку, таварыш!

УЛ. БАБКОУ.

У Мінску выступіў лаўрэат Усесаюзнага фестывалю моладзі і студэнтаў у Маскве Памірскі ансамбль песні і танца. Мастацкі кіраўнік калектыву Алі Раманкулаў. У рэпертуары ансамбля таджыкская, руская, узбекская, азэрбайджанская творы, песні і танцы народаў Індыі, Цэйлона, Афганістана. На здымках — вачыне салісты ансамбля Сайлон Зольшова і Памірскі ансамбль песні і танца.

У літаратарай Польшчы

«БРОНЗАВАЯ БРАМА» ТАДЗУША БРЗЫ

Талдуз Брза, адзін з вядомых польскіх празаікаў, тры гады працаваў у Рыме ў якасці атачэння паўстанцаў культуры. Ён меў магчымасць назіраць афіцыйнае і закуліснае жыццё цэнтры каталіцкай рэакцыі — Ватыкана. У выніку гэтых назіранняў і з'явілася «Бронзавая брама», твор, у якім песня пераплываецца з элементамі публіцыстыкі і мастацкай прозы, дэбнікі і рэпартажу. Аўтар выкары